

SZABOLCS ÉVA – GOLNHOFER ERZSÉBET

A KOMMUNIKÁCIÓS HÁLÓ FELTÁRÁSÁNAK
LEHETŐSÉGEI ÉS KORLÁTAI A
NEVELÉSTÖRTÉNETI KUTATÁSOKBAN.
LÁZÁR GYÖRGY ESETE 1945-1956

A neveléstudomány sajátosságai a diktatúrákban

❖ A politika és a pedagógia összefonódásának feltárása

- ❖ *Változatos elméleti és módszertani megközelítések*
 - ❖ Élettörténetek bemutatása
 - ❖ Kulcsszemélyek kommunikációs hálójának felrajzolása

❖ Kutatási cél:

- ❖ *Milyen módon alkalmazható hálózatkutatás*
 - ❖ Lázár György kommunikációs hálójának feltárásában és
 - ❖ a pedagógiai kulcsszereplők kommunikációs hálójának megragadásában?

Hálózat kutatás mint szemléletmód és módszer 1.

❖ Korlátozott alkalmazása:

- ❖ *nem társadalmi hálózatok feltárása*
- ❖ *énhálózat feltérképezése >> individuális relációs ismérvek*

(Takács, 2011)

❖ *Ego (én) központú kapcsolatok tartalmára utalnak:*

- ❖ *Egyszintű* (magánéleti, munkahelyi kapcsolatok, politikai, stb.)
- ❖ *Többszintű* (munkahelyi, mozgalmi, rokonsági, stb.)
- ❖ *Individuális relációs ismérvek* (szimmetrikus - aszimmetrikus kapcsolatok)
- ❖ **Multiplex viszonyok:** többféle tartalmi kapcsolat

Hálózat kutatás mint szemléletmód és módszer 2.

- Csak fellelt források alapján azonosított személyek
- Leíró jelleg, nem matematikai modellek, esetleg gráfok alkalmazása
- Nem rendszer, nem elmélet (Tardos, 1995)

Nehézségek, korlátok a történeti kutatásokban

❖ A formális kommunikáció korlátozott feltárása:

- ❖ Nyilvános írott kommunikáció – források természete
- ❖ Lázár keveset publikált
- ❖ Hivatkozások kezelése

❖ Informális kommunikáció megismerése:

- ❖ Levelezés
- ❖ Emlékezések
- ❖ Naplók

A forrásokban történő említések kontextusa

❖ Személyes interakciók feltárása? A tudástermelés rejtett folyamata?

Nehézségek a kapcsolatok megítélésében

- ❖ A kapcsolat milyenségének, intenzitásának feltárása
 - ❖ Mit tekintünk erős kapcsolatnak (*kritériumai*)
 - ❖ a tudástermelésben?
 - ❖ a tudástermelés ellenőrzésében, a minősítésben?
 - ❖ *Gerőné Fazekas Erzsébet hatása a Mérei cikk megírására:*
 - ❖ *Erős politikai kényszer?*
 - ❖ *Intenzív kommunikációs kapcsolat?*
 - ❖ egyéb kapcsolatokban?

Előnyök

❖ Kontextuális megközelítés:

❖ Mikro- és makroszint összekapcsolása

- ❖ Lázár mozgalmi, politikai és szakmai kapcsolatai

❖ Belső és külső kommunikációs tér

❖ A tudomány autonómiájának felszámolása

- ❖ Lázár horizontális és vertikális kapcsolatai

❖ Statikus és dinamikus megközelítés:

❖ Változó kommunikációs háló

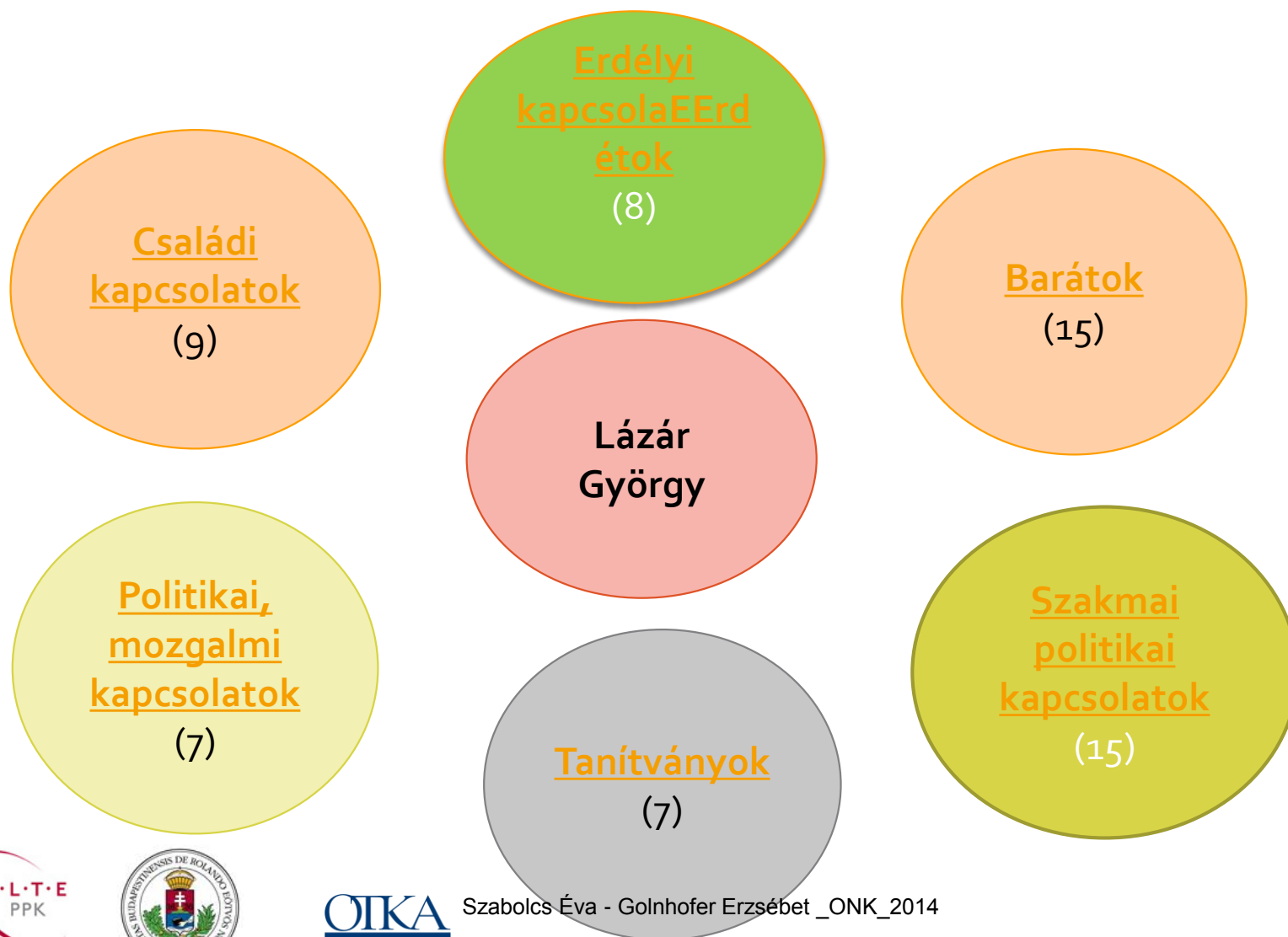
- ❖ Erős pozitív (Mérei) → erős negatív kapcsolat

❖ A kommunikációs kapcsolatoknak, a benne rejlő lehetőségeknek és kényszereknek empirikus megragadása (Tardos, 1995)

Lázár kapcsolati hálója

Családi kapcsolatok

A kapcsolat típusa	Személyek	A kapcsolat erőssége	A kapcsolat időtartama, időzíthetősége	Források
apa	Lám Béla		1921-1973	MTA Levéltár II. oszt. 199/4
feleség, elvált feleség	Sós Júlia		1947- ?	Kéri (2003)
Feleségén keresztül	Sarkadi László		1950	Kéri (2003), 133-134.

Erdélyi kapcsolatok

A kapcsolat típusa	Személyek	A kapcsolat erőssége	Kapcsolat Időtartama, időzíthetősége	Források
<i>A család baráti köréhez tartozó</i>	Járosi Andor, Reményik Sándor, Áprily Lajos, Jékely Zoltán		Gyermekkor, ifjúkor	Kéri (2003), 355. Kéri (2003), 133.
<i>A család baráti köréhez tartozó</i>	Jékely Márta		Felnőttkor	Kéri (2003). 133.

Baráti kapcsolatok

A kapcsolat típusa	Személyek	A kapcsolat erőssége	A kapcsolat időtartama, időzíthetősége	Források
Baráti - mozgalmi	Szigeti József		Eötvös Kollégium - ?	Szigeti (2000), 346.
Baráti- mozgalmi	Lakatos Imre			Mihályi (1998); Congdom (1998)

Politikai, mozgalmi kapcsolatai

A kapcsolat típusa	Személyek	A kapcsolat erőssége	A kapcsolat időtartama, időzíthetősége	Források
Átállási kísérlet (?)	Szigethy Miklós, Kovács Imre, Mikó Zoltán		1944	MTA Levéltár II. oszt. 199/4
Politikai, mozgalmi, munkahelyi	Rákosi Mátyás		1945?-48	MTA Levéltár II. oszt. 199/4 MOL XIX- A83-a 215/13; 231/2

Szakmai-politikai kapcsolatok

Kapcsolat típusa	Személyek	Kapcsolat erőssége	Kapcsolat időtartama, időzithetősége	Források
Politikai - tudományos	Lukács György		1949. május 9.	ELTE Levéltár BTK Dékáni Hivatal 264/1949/50
Politikai - tudományos	Mérei Ferenc	Dinamikus + -	1949 ? -1956	MTA Levéltár MTT 23/1. Lázár cikke a Társadalmi Szemlében (1950)
Politikai-tudományos	Gerőné Fazekas Erzsébet		1950 1956	Petőfi Kör (1992) 68.

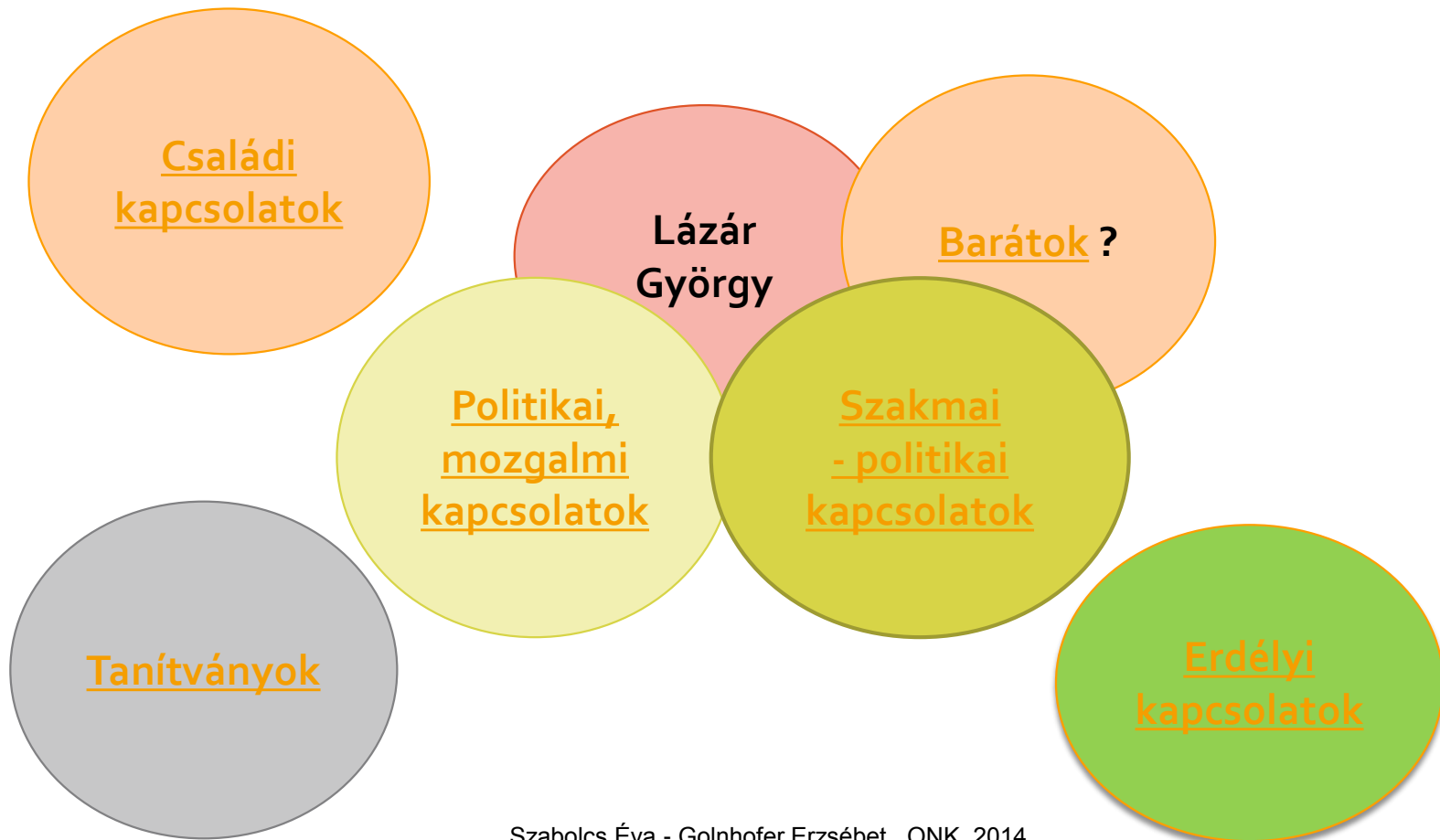

Tanítványok

Kapcsolat típusa	Személyek	Kapcsolat erőssége	Kapcsolat időtartama, időzithetősége	Források
Tanítvány az Apáczai Cseri János Gimnázium és Iskolakollégiumban	Dóczé Kálmán			Kéri (2003) 139.
Tanítvány Pázmány Péter Tudományegyetemen	Zrinszky László		1951?	Zrinszky László közlése

Lázár kapcsolati hálója

Irodalom

- Balaskó M.- Balázs G.- Kovács L. (szerk.) (2010): *Hálózat kutatás. Hálózatok a társadalomban és a nyelvben*. Tinta, Budapest.
- Bíró Zsuzsanna Hanna (2009): A magyar neveléstudományi kommunikáció jellemzői (1996-2006). *Iskolakultúra*, 3-4. sz. 55-81.
- Golnhofer Erzsébet – Szabolcs Éva (2013): Lázár György és a magyar pedagógia – mítosz és valóság. *Magyar Pedagógia*, 3. sz. 133- 152.
- Tamás Pál (2001): *A tudományos kommunikáció változó terei*.
- http://21.sz.phil-inst.hu/TamasP/tamas_prj2nd_descr.htm - 2013. febr.4.
- Tardos Róbert (1995): Kapcsolathálózati elemzés: új paradigma? *Szociológiai Szemle*, 4. sz. 73-80.
- http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_o8_Kapcsolat_halo_elemzes_szerk_Takacs_Karoly/index.html 2013. febr.4.

